

Protocol beeld- en/of geluidsopnamen tussen de Hogeschool van Amsterdam (HvA) en (stage-)instellingen

1. Toelichting

Bij de opleidingen en het professionaliseringsaanbod van de hoger onderwijsinstellingen wordt gebruik gemaakt van opgenomen observaties. Deze beeld en/of geluidsopnamen (hierna: beeld) van de eigen dagelijkse (beroeps)praktijk vormen een krachtig middel om beroepsvaardigheden, alsmede communicatie- en samenwerkingsvaardigheden van professionals (in opleiding) te trainen en/of te toetsen. De training van deze vaardigheden helpt de professionaliteit te vergroten. Daarnaast kan een opgenomen observatie worden ingezet als kwaliteitsverbeteringsinstrument: praktijkbeelden worden gebruikt om complexe processen met een team te evalueren en te verbeteren.

Wanneer er voor opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden in de praktijk opgenomen wordt, kunnen de rechten van kinderen, jongeren, (mede-)opvoeders, docenten en andere medewerkers in het geding komen. Daarom is dit protocol beeld- en/of geluidsopnamen tussen de faculteit Onderwijs & Opvoeding (FOO) van de HvA en stage-instellingen opgesteld. Hierin staan regels en richtlijnen voor het waarborgen van de privacy bij beeld- en/of geluidsopnamen.

2. Grondslag: Wanneer is dit protocol van toepassing?

Dit protocol is van toepassing op beeld- en/of geluidsmateriaal dat opgenomen is voor opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden, waarbij een duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen beeldmateriaal dat

- a. enkel bedoeld is voor reflectie (eventueel in teamverband) van de gefilmde(n);
- b. enkel bedoeld is voor toetsing van het functioneren van de gefilmde(n) en/of bewijsmateriaal van het beheersen van een competentie van de gefilmde(n).

Het gaat dus bijvoorbeeld om beelden en of geluiden van:

- een gesprek, les of andere interactie met een kind, jongere en/of (mede-) opvoeder, dat gebruikt wordt tijdens een beroeps-gerelateerde training/module of bij de afronding daarvan, welke na een vastgestelde vervaltermijn geen ander doel meer dient;
- een gesprek, les of andere interactie met een kind, jongere en/of (mede-) opvoeder, welke na evaluatie van het portfolio van de betreffende pedagoog of leraar in opleiding met de pedagoog of leraar in opleiding geen ander doel meer dient.

Het beeld- en/of geluidsmateriaal zal niet voor andere doeleinden worden gebruikt dan de hiervoor genoemde.

3. Informeren

Wanneer er voor opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden gefilmd wordt, hebben alle herkenbaar in beeld gebrachte personen het recht om vooraf te weten dat ze gefilmd worden.

In ruimtes waar standaard camera's voor video-observatie aanwezig zijn, dient een bord bij de deur te hangen, waarop vermeld wordt dat er in de ruimte erachter video-opnamen vooropleidings- of professionaliseringsdoeleinden of kwaliteitsbewaking gemaakt kunnen worden.

Bij het filmen vooropleidings- of professionaliseringsdoeleinden of kwaliteitsbewaking hebben alle herkenbaar in beeld gebrachte mensen ook het recht om vooraf te weten waarom ze worden gefilmd en wat er met de beelden gaat gebeuren. Er moeten welbepaalde en uitdrukkelijk omschreven doelen zijn, die de noodzaak van het verzamelen en gebruiken van de filmbeelden aantoonbaar maken. Bovendien moet duidelijk zijn of het beeldmateriaal enkel bedoeld is voor reflectie (eventueel in teamverband) van de gefilmde(n) of dat het beeldmateriaal bestemd is voor toetsing van het functioneren van de gefilmde(n) en/of bewijsmateriaal van het beheersen van een competentie van de gefilmde(n). Naast het kenbaar maken van de doelen hebben personen het recht om te weten wie toegang heeft tot de beelden en hoe(lang) beelden bewaard worden.

Indien kinderen, jongeren, (mede-)opvoeders, praktijkbegeleiders en/of docenten herkenbaar in beeld komen, informeert de gefilmde (dat is de professional, de leraar (in opleiding), etc. die het beeldmateriaal nodig heeft voor opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden) de betrokkenen over de bovengenoemde zaken (wie, wat, waar, hoe(lang) en waarom). Deze voorlichting kan mondeling en/of schriftelijk plaatsvinden.

4. Toestemming

Schriftelijke toestemming door alle herkenbaar in beeld gebrachte personen en/of personen van wie geluidsmateriaal wordt opgenomen, is noodzakelijk en voorafgaand aan het maken van beeld- en/of geluidsopnamen vereist.

Veel (stage-)instellingen dragen zorg voor het verkrijgen van de toestemming van haar doelgroep voor opnamen. De instelling is vrij in de wijze waarop daaraan invulling wordt gegeven. Bij voorkeur wordt naar een (eventueel periodiek herhaalde) algemeen geldende toestemming gestreefd, uitsluitend en alleen voor de in dit protocol specifiek beschreven doeleinden.

De (stage-)instelling is verantwoordelijk voor het beheer van de toestemmingsverklaringen en biedt de pedagoog of leraar (in opleiding) inzicht in de door de kind, jongere of (mede-)opvoeder afgegeven toestemmingsverklaringen opdat de pedagoog of leraar in opleiding hiernaar kan handelen.

Bij ontbreken van toestemmingsverklaringen van één of meerdere betrokkenen zal de pedagoog of leraar (in opleiding) in overleg treden met de (stage-)instelling waarbij twee opties worden besproken: ofwel het vragen van een additionele schriftelijke toestemming van de desbetreffende kind, jongere of (mede-)opvoeder voor de desbetreffende specifieke opname door de (stage-)instelling, ofwel het bepalen en hanteren van een cameraopstelling door de pedagoog of leraar (in opleiding) waarmee de keuze van de desbetreffende kind, jongere of (mede-)opvoeder wordt gerespecteerd.

De persoon van wie beeld- en/of geluidsopnamen worden gemaakt en die hiervoor toestemming heeft gegeven, heeft te allen tijde het recht om zijn of haar toestemming voor het maken van beeld- en/of geluidsopnamen in te trekken. Dit geldt zowel de toestemming voor het maken van beeld- en geluidsopnamen bestemd voor reflectie (eventueel in teamverband) van de gefilmde(n) en voor toetsing van het functioneren van de gefilmde(n) en/of bewijsmateriaal van het beheersen van een competentie van de gefilmde(n).

Omdat degene die toestemming verleent te allen tijde het recht heeft om zijn of haar toestemming in te trekken, dient na het maken van de beeld- en/of geluidsopnamen aan de betreffende persoon nogmaals de gelegenheid te worden geven zijn of haar toestemming te heroverwegen. Dit kan door te vragen of de persoon in kwestie nog steeds achter zijn of haar besluit staat.

Voor kinderen, jongeren onder de 16 jaar geldt dat aan een van de ouders/verzorgers voorafgaand toestemming moet worden gevraagd voor het maken van beeld- en/of geluidsopnamen voor de hiervoor genoemde doeleinden.

5. Algemene bepalingen inzake privacy

De in dit protocol opgenomen bepalingen passen in en zijn aanvullingen op de privacy-bepalingen die uit de AVG voortkomen en die bindend zijn voor elk van de partijen; zij treden daarvoor niet in de plaats.

Partijen zorgen ervoor dat de verspreiding van de beeld- en/of geluidsopnamen beperkt blijft tot degenen voor wie de opnamen gemaakt zijn. Dit laat onverlet het recht dat degenen die op de opnamen voorkomen, recht hebben op inzage van deze opnamen.

Partijen dragen zorg voor passende (technische en organisatorische) beveiligingsmaatregelen die voorkomen dat de opnamen beschikbaar komen bij anderen dan degenen voor wie de opnamen gemaakt zijn. FOO stelt hiervoor in een separaat document een voorgeschreven werkwijze ter beschikking aan haar medewerkers en studenten (pedagogen/leraren in opleiding) en committeert zichzelf ertoe dat zij al haar medewerkers en studenten hierover bij herhaling informeert.

Indien er desondanks een inbreuk in verband met persoonsgegevens ('datalek') heeft plaatsgevonden, meldt de partij bij wie dit is voorgevallen dit onverwijld aan de andere partij, tenzij het niet waarschijnlijk is dat de inbreuk een risico inhoudt voor de rechten en vrijheden van personen.

De (stage-)instelling zal HvA alle medewerking verlenen waar HvA om verzoekt in het kader van een verzoek van, of onderzoek door een toezichthouder of andere bevoegde autoriteit, of in het kader van een verzoek of klacht van een individu van wie persoonsgegevens worden verwerkt.

6. De opslag van beeld en geluid

Hard- en software dient goed beheerd en onderhouden te worden. Het up-to-date houden daarvan is met oog op de beveiliging van vertrouwelijke beeld- en/of geluidsopnamen belangrijk. Vertrouwelijke en privacygevoelige beelden en/of geluiden moeten redelijkerwijs veilig opgeslagen worden, zoals beschreven in het informatiebeveiligingsbeleid van de HvA. De HvA is, in termen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de verantwoordelijke verwerker van de beelden en/of geluiden die gemaakt worden in het kader van opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden. Een veilige opslag omvat tevens een veilig transport van de beelden en/of geluiden. Indien het transport geschiedt door medewerkers en/of studenten van de HvA, zijn zij gehouden daarbij de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht te nemen. De HvA stelt hiervoor een voorgeschreven werkwijze ter beschikking aan haar medewerkers en/of studenten (pedagogen/leraren in opleiding).

7. Incidenten op film

De gefilmde (dat is de professional, pedagoog/leraar (in opleiding), etc. die het opgenomen materiaal nodig heeft voor opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden) moet zich bewust zijn van het feit dat, wanneer er gebruik wordt gemaakt van beeld- en/of geluidsopnamen in de beroepspraktijk, de kans bestaat dat er een incident geregistreerd wordt. Wanneer zich een incident op camera voordoet, hoeft men niet anders te handelen dan bij een incident dat niet is opgenomen. Wel moet er bij een calamiteit een afweging gemaakt worden of het verantwoord is om beeld- en/of geluidsmateriaal na verloop van de vooraf vastgestelde bewaartermijn te wissen, aangezien de opnamen in een juridische procedure als bewijs kunnen dienen. Bij twijfel over het al dan niet vernietigen van de beelden en/of geluiden binnen de vooraf vastgestelde periode dient advies gevraagd te worden bij de afdeling juridische zaken van de HvA via juridischezaken@hva.nl.

8. Vernietigen

Beeld- en geluidsmateriaal dient na het gebruik in het kader van opleidings-, professionaliserings- of kwaliteitsverbeteringsdoeleinden te worden vernietigd. Een video-observatie eindigt dus altijd met het wissen van het verzamelde materiaal binnen een vooraf vastgestelde termijn.

- a. Beeld- en/of geluidsmateriaal dat enkel bedoeld is voor reflectie (eventueel in teamverband) van de gefilmde(n) wordt vier weken na opname vernietigd. De AVG kent geen termijn in een getal, maar eist wel dat de verantwoordelijke een concrete termijn bepaalt. Daartoe is de termijn genomen die voorkwam bij cameratoezicht in artikel 38 van het reeds vervallen Vrijstellingsbesluit bij de Wet Bescherming Persoonsgegevens.
- b. Beeld- en/of geluidsmateriaal dat enkel bedoeld is voor toetsing van het functioneren van de gefilmde(n) en/of bewijsmateriaal van het beheersen van een competentie van de gefilmde(n) wordt vernietigd na het verlopen van de vastgestelde termijn voor archivering van bewijsmateriaal bij toetsing en/of beoordeling.

De volgende uitzonderingen zijn hierop van toepassing:

- Projecten en trainingen waarbij van te voren vastgesteld kan worden dat de reguliere bewaartermijn te kort is om de beoogde doelstelling te behalen en/of waar andere regels met betrekking tot de bewaartermijn van kracht zijn.
- Er is opnieuw toestemming verleend door alle herkenbaar in beeld gebrachte personen en van personen van wie geluidsmateriaal is opgenomen.

Verzoeken om beeld- en/of geluidsopnamen in aanmerking te brengen voor verlening van de bewaartermijn worden schriftelijk voorgelegd aan de HvA. Besluiten over verlenging van de bewaartermijn op grond van bovenstaande uitzonderingsmogelijkheden worden schriftelijk vastgelegd door de HvA via gegevensbescherming-foo@hva.nl.

9. Gebruik voor ander doel

Indien personen beeld- en/of geluidsopnamen wensen te gebruiken voor een ander doel dan waarvoor de opnamen gemaakt zijn behoeven deze daarvoor de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van alle betrokkenen, dat wil zeggen van de (stage-)instelling, de HvA en van elke persoon die op de beeld en/of geluidsopnamen voorkomt.

10. Duur van de overeenkomst

Dit protocol wordt overeengekomen voor onbepaalde duur. Opzegging door elk van der partijen is jaarlijks mogelijk per 1 september met een opzegtermijn minimaal drie maanden.

11. Contact

Met vragen kunt u terecht bij: de contactpersoon gegevensbescherming bij HvA/FOO
Bij voorkeur via de mail: gegevensbescherming-foo@hva.nl

Met vragen kunt u terecht bij: de afdeling juridische zaken van de HvA
Bij voorkeur via de mail: juridischezaken@hva.nl

Aldus overeengekomen en ondertekend in tweevoud

Faculteit Onderwijs & Opvoeding
Hogeschool van Amsterdam

(Stage-)instelling:
.....

Naam:
Functie:
Datum:

Naam:
Functie:
Datum:

Handtekening:

Handtekening: